

WYDZIAŁ NEOFILOGII

INSTYTUT STUDIÓW KLASYCZNYCH, ŚRÓDZIEMNOMORSKICH I ORIENTALNYCH

ul. Komuny Paryskiej 21
50-451 Wrocław

tel. +48 71 343 49 48 | +48 71 341 89 95

sekretariat.iskso@uwr.edu.pl | www.iskso.uwr.edu.pl

Zagadnienia do egzaminu licencjackiego w roku akademickim 2025/2026 filologia klasyczna licencjacka

Do egzaminu licencjackiego student wybiera jeden z poniższych zakresów tematycznych i jedno zagadnienie z zakresu.

ZAKRESY TEMATYCZNE I ZAGADNIENIA:

HELLENISTYKA

- I. Epos archaiczny
- II. Liryka archaiczna
- III. Liryka hellenistyczna
- IV. Epos dydaktyczny
- V. Epos hellenistyczny
- VI. Religia grecka
- VII. Tragedia grecka
- VIII. Komedia grecka
- IX. Retoryka grecka
- X. II sofistyka
- XI. Nowy Testament
- XII. Grecka literatura wczesnochrześcijańska
- XIII. Historiografia grecka
- XIV. Powieść grecka
- XV. Mówcy attyccy
- XVI. Filozofia grecka
- XVII. Język grecki
- XVIII. Metryka grecka
- XIX. Epigram grecki

Literatura zalecana:

Ehrman B.D., Nowy Testament. Historyczne wprowadzenie do literatury wczesnochrześcijańskiej, przeł. S. Tokariew, Warszawa 2014.

Krokiewicz A., Zarys filozofii greckiej, Warszawa 2004.

Podbielski H. (red.), Literatura starożytnej Grecji, t. I i II, Lublin, KUL 2005.

Safarewicz J., Język starogrecki [w:] L. Bednarczuk (red.), Języki indoeuropejskie, t. I, Warszawa 1986, ss. 397-447.

Volkman R., Wprowadzenie do retoryki Greków i Rzymian, przekł. L. Bobiatyński, Warszawa 1995.

West M.L., Wprowadzenie do metryki greckiej, Kraków 2003.

Gramatyka opisowa języka greckiego – fonetyka, morfologia, składnia

Zagadnienia:

Rozwój języka greckiego; deklinacja (deklinacja II na –o-, deklinacja I na –a-, rzeczowniki kontrahowane, deklinacja III, przymiotnik i jego stopniowanie, zaimek, liczebnik);

kategorie greckiego czasownika; koniugacje i typy odmian czasownika;

użycie czasów w języku greckim; użycie trybów w języku greckim – coniunctivus, optativus; użycie stron w języku greckim; participia i infinitiwy;

konstrukcje składniowe (NCI, ACI; genetivus absolutus);

zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; tryby warunkowe; przeczenie w języku greckim;

Przykładowa bibliografia:

Marian Goliás, Marian Auerbach, *Gramatyka grecka* (dowolne wydanie).

LATYNISTYKA

I. Literatura rzymska okresu archaicznego

1. Początki dramatu
2. Początki eposu
3. Początki historiografii
4. Początki satyry
5. Plaut
6. Terencjusz

7. Ennius
8. Katon Starszy

Literatura zalecana:

- Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.
- Cytowska M., Szelest H., Rychlewska L., *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996.
- Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.
- Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.
- Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.
- Skwara E., *Historia komedii rzymskiej*, Warszawa 2001.
- Skwara E., *Komedia według Terencjusza*, Warszawa-Toruń 2016.
- Kato, *O gospodarstwie wiejskim*, przeł. S. Łoś, Wrocław 1956.
- Mikołajczyk I., *Rzymska literatura agronomiczna*, Toruń 2004 (rozdział o Katonie).
- Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007 (rozdział dot. Katona).

II. Literatura rzymska okresu cycerońskiego

1. Warron
2. Cyceon
3. Cezar
4. Sallustiusz
5. Nepos
6. Lukrecjusz
7. Katullus i neoterycy

Literatura zalecana:

- Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.
- Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.
- Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.
- Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.
- Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.
- Warron, *O gospodarstwie rolnym*, przeł. I. Mikołajczyk, Wrocław 1991 (wstęp).

Mikołajczyk I., *Rzymska literatura agronomiczna*, Toruń 2004 (rozdział o Warronie).

Kumaniecki K., *Cyzeron i jego współcześni*, Warszawa 1989.

Sallustiusz, *Sprzysiężenie Katyliny. Wojna z Jugurtą*, przeł. K. Kumaniecki, Wrocław 2006 (wstęp).

Korneliusz Nepos, *Żywoty wybitnych mężów*, przekład pod red. L. Winniczuk, Warszawa 1974 (wstęp).

Korpanty J., *Lukrecjusz. Rzymski apostoł epikureizmu*, Wrocław 1991.

Katullus, *Poezje wszystkie*, przeł. G. Franczak, A. Klęczar, Kraków 2013 (wstęp).

III. Literatura rzymska okresu augustowskiego

1. Liwiusz
2. Wergiliusz
3. Horacy
4. Elegicy
5. Owidiusz

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław²1976.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990.

Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.

Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007 (rozdział dot. Liwiusza).

Stabryła S., *Wergiliusz. Świat poetycki*, Wrocław 1987.

Wójcik A., *Talent i sztuka. Rzecz o poezji Horacego*, Wrocław 1986.

Owidiusz, *Metamorfozy*, przeł. S. Stabryła, Wrocław 1995.

Owidiusz, *Fasti: kalendarz poetycki*, przeł. E. Wesotowska, Wrocław 2008 (wstęp).

IV. Literatura rzymska wczesnego Cesarstwa (do połowy II w.) – proza

1. Seneka Młodszy
2. Petroniusz
3. Pliniusz Starszy
4. Kwintylijan

5. Pliniusz Młodszy
6. Tacyt
7. Swetoniusz
8. Apulejusz

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa*, Warszawa 1992.

Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.

Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Seneka, *Dialogi*, przeł. L. Joachimowicz, Warszawa 1998 (wstęp).

Petroniusz, *Satyryki*, przeł. M. Brożek, Wrocław 1968 (wstęp).

Pliniusz, *Historia naturalna (wybór)*, t. I, przeł. I. i T. Zawadzcy, L. Hajdukiewicz, Wrocław 1961 (wstęp).

Kwintylijan, *Kształcenie mówcy, księgi I, I i X*, przeł. M Brożek, Wrocław 1951 (wstęp).

Winniczuk L., *Pliniusz Młodszy w świetle swoich listów i mów*, Warszawa 1987.

Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007.

Apulejusz, *Metamorfozy albo Złoty osioł. Apologia, czyli W obronie własnej księgi o magii*, przeł. J. Sękowski, E. Jędrkiewicz, Warszawa 1999 (wstęp).

V. Literatura rzymska wczesnego Cesarstwa (do połowy II w.) – poezja

1. Fedrus
2. Lukan
3. Tragedie Seneki Młodszego
4. Epicy flawijscy
5. „Sylwy” Stacjusza
6. Marcjalis
7. Juwenalis

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa*, Warszawa 1992.
Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.
Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.
Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.
Fedrus, *Bajki*, przeł. J. Stadler, Wrocław 2015 (wstęp).
Seneka, *Fedra*, przeł. Świderkówna, oprac. W. Strzelecki, Wrocław 1959 (wstęp).
Marcjalis, *Księga widowisk*, przeł. K. Różycka-Tomaszuk, Wrocław 2015 (wstęp).
Szelest H., *Marcjalis i jego twórczość*, Wrocław 1963.
Sapota T., *Juvenalis*, Katowice 2009.

VI. Literatura rzymska późnego antyku (od IV do VI w.)

1. Ambroży
2. Ammianus
3. Auzoniusz
4. Klaudian
5. Prudencjusz
6. Augustyn
7. Hieronim
8. Boecjusz
9. Kasjodor

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.
Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa*, Warszawa 1992.
Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa. Autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994.
Morawski K., *Zarys literatury rzymskiej*, Kraków 1922.
Rychlewska L., *Dzieje literatury rzymskiej*, Wrocław 2005.
Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.
Ammianus Marcellinus, *Dzieje rzymskie t. I-II*, przeł. I. Lewandowski, Warszawa 2001-2002 (wstęp).
Auzoniusz, *Dzieła*, t. I, przeł. J. Stadler, Wrocław 2017 (wstęp).

Brown P., *Augustyn z Hippony*, przeł. W. Radwański, Warszawa 1993.

Kelly, J.N.D., *Hieronim. Życie, pisma, spory*, przeł. R. Wiśniewski, Warszawa 2003.

VII. Retoryka i wymowa w Rzymie

1. Cyceron
2. Seneka Starszy
3. Kwintylian
4. „Dialog o mówcach” Tacyta
5. „O magii” Apulejusza

Literatura zalecana:

Rzymska krytyka i teoria literatury, t. 1-2, oprac. S. Stabryła, Wrocław 1983. (lub jakieś późniejsze wydanie).

Kwintylian M. F., *Kształcenie mówcy: księgi I, II, X*, przekład i opracowanie M. Brożek, Wrocław 1952.

Kwintylian M. F., *Kształcenie mówcy: księgi VIII 6–XII*, przeł. i oprac. Stanisław Śnieżewski, Kraków 2012.

Cichocka H., Lichański J. Z., *Zarys historii retoryki: od początku do upadku cesarstwa bizantyjskiego*, Warszawa 1993 (lub późniejsze wydania).

Volkman R., *Wprowadzenie do retoryki Greków i Rzymian*, przeł. L. Bobiatyński, Warszawa 1993 (lub późniejsze wydania).

Korolko M., *Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny*, Warszawa 1998.

Lichański J. Z., *Retoryka. Historia – teoria – praktyka*, Warszawa 2007.

Maykowska M., *Klasyczna teoria wymowy*, Warszawa 1936.

VIII. Teatr i dramat w Rzymie

1. Początki i rozwój przedstawień scenicznych
2. Praktyka teatralna
3. Gatunki
4. Główni przedstawiciele: Plaut, Terencjusz, Seneka Młodszy

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław²1976.

Cytowska M., Szelest H., Rychlewska L., *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa*, Warszawa 1992.

Skwara E., *Historia komedii rzymskiej*, Warszawa 2001.

Skwara E., *Komedia według Terencjusza*, Warszawa-Toruń 2016.

Kocur M., *We władzy teatru. Aktorzy i widzowie w antycznym Rzymie*, Wrocław 2005.

Seneka, *Fedra*, przeł. Świderkówna, oprac. W. Strzelecki, Wrocław 1959 (wstęp).

IX. Epika rzymska

1. Podział i charakterystyka
2. Dziedzictwo greckie
3. Główni przedstawiciele od Liwiusza Andronika do Klaudiana

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Cytowska M., Szelest H., Rychlewska L., *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Korpanty J., *Lukrecjusz. Rzymski apostoł epikureizmu*, Wrocław 1991.

Stabryła S., *Wergiliusz. Świat poetycki*, Wrocław 1987.

Owidiusz, *Metamorfozy*, przeł. S. Stabryła, Wrocław 1995.

Piętka R., *Kaliope i Urania. Rzymskie poematy astronomiczne*, Poznań 2005.

X. Historiografia i biografistyka rzymska

1. Początki historiografii
2. Cezar
3. Salustiusz
4. Liwiusz
5. Tacyt
6. Swetoniusz

7. Ammianus
8. Biografia i hagiografia późnego antyku

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Cytowska M., Szelest H., Rychlewska L., *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa. Autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007.

Tytus Liwiusz, *Dzieje od założenia miasta Rzymu*, przeł. W. Strzelecki, Wrocław 2004 (wstęp).

Tacyt, *Wybór pism*, Przeł. S. Hammer, Wrocław 1953.

XI. Rzymska literatura filozoficzna

1. Cynceron
2. Lukrecjusz
3. Seneka
4. Augustyn
5. Boecjusz

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa. Autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Kumaniecki K., *Cynceron i jego współcześni*, Warszawa 1989.

Korpanty J., *Lukrecjusz. Rzymski apostoł epikureizmu*, Wrocław 1991.

Seneka, *Dialogi*, przet. L. Joachimowicz, Warszawa 1998 (wstęp).

Kijewska A., *Święty Augustyn*, Warszawa 2007.

Tatarkiewicz W., *Historia filozofii, t. I, Filozofia starożytna i średniowieczna*, Warszawa 2014.

G. Reale, *Historia filozofii starożytnej, t. 3 (Systemy epoki hellenistycznej) i 4 (Szkoty epoki Cesarstwa)*, Lublin 2012.

XII. Mniejsze gatunki poetyckie w literaturze rzymskiej

1. Pieśń
2. Elegia
3. Bukolika
4. Epigramat
5. Hymn
6. Epyllion
7. Epitalamium
8. Epicedium
9. Bajka
10. List

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przet. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Katullus, *Poezje wszystkie*, przet. G. Franczak, A. Klęczar, Kraków 2013 (wstęp).

Stabryła S., *Wergiliusz. Świat poetycki*, Wrocław 1987.

Wójcik A., *Talent i sztuka. Rzecz o poezji Horacego*, Wrocław 1986.

Rzymska elegia miłosna, przet. A. Świderkówna, Wrocław 2005.

Marcjalis, *Księża widowisk*, przet. K. Różycka-Tomaszuk, Wrocław 2015 (wstęp).

Szelest H., *Marcjalis i jego twórczość*, Wrocław 1963.

Fedrus, *Bajki*, przet. J. Stadler, Wrocław 2015 (wstęp).

XIII. Wczesne chrześcijaństwo i jego wpływ na literaturę rzymską

1. Rozwój chrześcijaństwa na Zachodzie
2. Kwestie językowe
3. Tłumaczenia Biblii
4. Apologetyka
5. Egzegeza
6. *Passiones*
7. Hagiografie
8. Rozwój poezji chrześcijańskiej

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław²1976.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa. Autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994.

Wipszycka E., *Kościół w świecie późnego antyku*, Warszawa 1994.

Fontaine J., *Chrześcijańska literatura łacińska. Rys historyczny*, przeł. J. Stomka, Tarnów 1997.

Altaner B., Stuber A., *Patrologia. Życie, pisma i nauka Ojców Kościoła*, przeł. P. Pachciarek, Warszawa 1990.

Szymusiak J.M., Starowieyski M., *Słownik wczesnochrześcijańskiego piśmiennictwa*, Poznań 1971.

XIV. Gramatyka opisowa języka łacińskiego – fonetyka i morfologia.

Literatura zalecana:

Wikarjak J., *Gramatyka opisowa języka łacińskiego*, Warszawa 1997 (lub inne wydania).

Wielewski M., *Krótką gramatyka języka łacińskiego*, Warszawa 1994 (lub inne wydania).

XV. Gramatyka opisowa języka łacińskiego – składnia.

Literatura zalecana:

Wikarjak J., *Gramatyka opisowa języka łacińskiego*, Warszawa 1997 (lub inne wydania).

Wielewski M., *Krótką gramatyka języka łacińskiego*, Warszawa 1994 (lub inne wydania).

Samolewicz Z., *Składnia łacińska*, Kraków 2006.

XVI. Historia języka łacińskiego w starożytności.

Literatura zalecana:

Safarewicz J., *Zarys historii języka łacińskiego*, Wrocław 1986.

Stroh W., *Łacina umarta, niech żyje łacina! Mała historia wielkiego języka*, przeł. A. Arndt, Poznań 2013.

XVI. Metryka łacińska.

Literatura zalecana:

Dłuska M., Strzelecki W., *Metryka grecka i łacińska*, Wrocław 1959.

NEOLATYNISTYKA

I. Początki renesansu w Italii. Prehumaniści

1. Twórczość łacińska Petrarcki
2. Twórczość łacińska Boccaccia

Literatura zalecana:

Boccaccio G., *O słynnych kobietach*, [*De mulieribus claris*] przeł. P. Bańkowski, I. Grześcak, A. Szopińska, Warszawa 2013 (Wstęp).

Burckhardt J., *Kultura Odrodzenia we Włoszech*, tłum. M. Kreczowska, Warszawa 1961.

Łukaszewicz-Chantry M., 2010, *Sofonisba i Masynissa w Afryce Petrarcki, czyli nowe losy Dydony i Eneasza*, w: *Fortunniejszy był język, bo ten i dziś miły, Colloquium Neolatinum IV*, pod. red. Z. Głombiowskiej, Gdańsk 2010, s. 208-217.

Petrarca F., *Wybór pism*, wstęp i komentarz K. Morawski, przeł. F. Faleński, J. Kurek, K. Morawski, B.N., Wrocław 1982 (Wstęp).

Petrarka F., *Pisma podróżnicze*, przełożył i opracował W. Olszaniec, Biblioteka Renesansowa, Warszawa 2009.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

II. Włoscy humaniści i ich łacińska twórczość

1. Giovanni Pontano

2. Michele Marullo
3. Marsilio Ficino
4. Iacopo Sannazaro
5. Mantuanus (Battista Spagnoli)
6. Angelo Poliziano
7. Girolamo Angeriano
8. Girolamo Fracastoro
9. Pietro Bembo
10. Andrea Alciato

Literatura zalecana:

Alciatus, *Emblematum libellus. Książeczka emblematów*. Przekład i komentarze pod kier. M. Mejora A. Dawidziuk, B. Dziadkiewicz, E. Kustroń-Zaniewska, wstęp i opracowanie R. Krzywy, Warszawa 2002 (Wstęp).

An Anthology of Neo-Latin Poetry, ed. and trans. by Fred J. Nichols, New Haven-London 1979. (Wstęp)

Borowski A., *Renesans*, Kraków 2002.

[https://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-angeriano_\(Dizionario-Biografico\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-angeriano_(Dizionario-Biografico)/)

Humanistyczne żywoty filozofów starożytnych, red. K. Rzepkowski, W. Olszaniec, Warszawa 2008.

Kidwell, C., *Marullus. Soldier Poet of the Renaissance*, London 1989.

Kidwell, C., *Pontano: Poet and Prime Minister*, London 1991.

Lew A.P., *Nawiązania do autorów starożytnych w De morbo Gallico (III 143-199) Girolama Fracastora*, „Studia Classica et Neolatina”, t. XII, Gdańsk 2014, s. 40-50.

Łukaszewicz-Chantry M., *Kobieta jako postać literacka w łacińskiej poezji renesansu, Italia i Polska*, Wrocław 2014.

Łukaszewicz-Chantry M., *Hymny do Maryi Giovanniego Pontana jako aemulatio z Lukrecjuszowym hymnem do Wenus*, w: *Imitatio i Aemulatio. Powrót pisarzy antycznych w renesansie*, pod red. K. Rzepkowskiego, Warszawa 2009, s. 31-38.

Mantuanus. *Adulescentia: The Eclogues of Mantuan*, trans. and ed. Lee Piepho, New York: Garland, 1989.

Smith N., *The genre and critical reception of Jacopo Sannazaro's "Eclogae Piscatoriae" (Naples, 1526)*, „Humanistica Lovaniensia”, vol. 50, 2001, pp. 199-219.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

III. Literatura nowołacińska na północ od Alp. Wybór:

1. Niderlandy: Erazm z Rotterdamu, Jan Secundus, Andreas Alenus
2. Niemcy: Helius Eobamus Hesus, Petrus Lotichius Secundus
3. Francja: Joachim du Bellay, Nicolaus Borbonius
4. Wyspy Brytyjskie: Tomasz Morus, George Buchanan
5. Węgry: Janus Pannonius

Literatura zalecana:

Budzisz A., *Biblia i tradycja antyczna. Motywy analogiczne w łacińskiej poezji biblijnej renesansu (Polska, Niemcy, Niderlandy, Wyspy Brytyjskie)*, Lublin 1995.

Bourbon N., *Nugae (Bagatelles) 1533*, wyd., oprac. i przet. S. Laigneau-Fontaine, Genève 2008. (Wstęp).

Łuka A., *Sobie Śpiewam a Muzom. Epigramaty Ianusa Pannoniusa a renesansowe postulaty literackie*, Lublin 2016.

Łukaszewicz-Chantry, „*Patriae desiderium*”. Przekorna elegia Joachima Du Bellaya, „*Terminus*” 8 (2006), z.1, s. 37-41.

Erazm z Rotterdamu, *Pochwała głupoty*, tłum. E. Jędrkiewicz, Warszawa 2001.

Erazm z Rotterdamu, *Adagia*, tłum. M. Cytowska, Wrocław 1973.

Urban-Godziek G., *Elegia renesansowa. Przemiany gatunku w Polsce i Europie*, Kraków 2005.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

More Th., *Utopia*, tłum. K. Abgarowicz, Warszawa 2001.

Modlińska-Piekarz A., *Votum Davidicum. Poetyckie parafrazy psalmów w języku łacińskim w XVI i XVII wieku*, Lublin 2009.

IV. Literatura łacińska w renesansowej Polsce

1. Prekursorzy: Filip Buonaccorsi (Kallimach) i Konrad Celtis
2. Paweł z Krosna
3. Jan z Wiślicy
4. Mikołaj Hussowski
5. Andrzej Krzycki
6. Jan Dantyszek

7. Klemens Janicki
8. Grzegorz z Sambora
9. Andrzej Trzecieski
10. Jan Kochanowski
11. Sebastian Fabian Klonowic
12. Szymon Szymonowic

Literatura zalecana:

- Antologia poezji łacińskiej w Polsce. Renesans*, oprac. I. Lewandowski, Poznań 1998 (Wstęp)
- Antologia poezji polsko-łacińskiej 1470-1543*, oprac. A. Jelicz, Szczecin 1985.
- Backvis C., *Szkice o kulturze staropolskiej*, Warszawa 1975.
- Brzozowska A., „*Carmen de bisonte*” *Mikołaja Hussowskiego - poemat epicki?*, *Classica Wratislaviensia XXX*, Wrocław 2010, s. 15-39.
- Głębińska E.J., *Szymon Szymonowic – poeta Latinus*, Warszawa 2001.
- Głombiowska Z., *Elegie łacińskie Jana Kochanowskiego. Dwie wersje*, Warszawa 1981.
- Głombiowska Z., *Łacińska i polska muza Jana Kochanowskiego*, Warszawa 1988.
- Głombiowska Z., *W poszukiwaniu znaczeń*, Gdańsk 2001.
- Gorzowski A., *Paweł z Krosna (ok. 1465-1517). Humanistyczne peregrynacje krakowskiego profesora*, Kraków 2000.
- Grzegorz z Sambora, *Carmina selecta*, wydała i przetoczyła E. Buszewicz, Warszawa 2011.
- Kumaniecki K., *Twórczość poetycka Filipa Kallimacha*, Warszawa 1953.
- Malinowska J., *Twórczość poetycka Piotra Roizjusza 1506-1571. Studium literackie*, Lublin 2001.
- Modlińska A., *Stylistyczne właściwości psalmu In te, Domine, speravi Klemensa Janickiego oraz psalmów XXXI i LXXI Heliusa Eobanusa Hessusa i George’a Buchanana*, *Roczniki Humanistyczne*, t. L, z. 3, Lublin 2002, s. 27-55.
- Nowak Z., *Jan Dantyszek. Portret renesansowego humanisty*, Wrocław 1982.
- Sinko T., *Poezja nowołacińska w Polsce*, w: *Dzieje literatury pięknej w Polsce*, cz.1, Kraków 1935.
- Wiśniewska H., *Renesansowe życie i dzieło Sebastiana Fabiana Klonowicza*, Lublin 1985.
- Ziomek J., *Renesans*, Warszawa 1998.

V. Sztuka wymowy w renesansowej Polsce

1. Mowy, traktaty polityczne, dialogi polemiczne

2. Przedstawiciele: Włódkowic, Krzycki, Ciołek, Frycz-Modrzewski, Orzechowski

Literatura zalecana:

Brzozowska A., *Biskup płocki Erazm Ciołek (1474-1522)*, Kraków 2017.

Ehrlich L., *Paweł z Włódkowic i Stanisław ze Skarbimierza*, Kraków 2018.

Frycz-Modrzewski A., *Wybór pism*, oprac. W. Voise, Wrocław 1977.

Koehler K., *Stanisław Orzechowski i dylematy humanizmu renesansowego*, Kraków 2004.

Mecherzyński K., *Historia wymowy w Polsce*, t. 1, Kraków 1856.

Paweł Włódkowic, Stanisław ze Skarbimierza, Benedykt Hesse, Mateusz z Krakowa, *Prawo ludów i wojna sprawiedliwa*, Kraków 2018.

Tarnowski S., *Studia do historii literatury polskiej. Pisarze polityczni XVI wieku*, t. I, Kraków 1886.

Ziomek J., *Renesans*, Warszawa 1998.

VI. Humanistyczne rodzaje i gatunki literackie

1. Nowołacińskie próby epickie (w szczególności: Petrarka, Sannazaro, Fracastoro, Mantuanus, Jan z Wiślicy)
2. Mniejsze gatunki literackie: bukolika, elegia, epigramat, emblemat, hymn
3. Poezja okolicznościowa: genethliakon, epitalamium, epicedium, epinikion
4. Nowołacińska twórczość dramatyczna (np. Macropedius, Gnapheus, Szymonowic)
5. Poemat dydaktyczny w renesansie (np. Pontano, Poliziano, Fracastoro, Hussowski)
6. Inspiracje biblijne w twórczości humanistów

Literatura zalecana:

Bogumił I., *Adaptacje sceniczne czy dramaty? Antyczny epos jako źródło łacińskich tragedii i tragikomedii przełomu XVI i XVII wieku*, Gdańsk 2007.

Brzozowska A., „*Carmen de bisonte*” Mikołaja Hussowskiego - poemat epicki?, *Classica Wratislaviensia* XXX, Wrocław 2010, s. 15-39.

Czaradzki G., *Rymy o porodzeniu przenaczystszym bogarodzice Panny Maryjej*, wyd. i oprac. R. Mazurkiewicz, E. Buszewicz, Warszawa 2009.

Epinikia orszańskie, czyli wiersze o pamiętnej klęsce Moskali, oprac., wstęp i komentarz Z. Głombiowska, *Polonorum Bibliotheca Latina*, Gdańsk 2019.

Nowak-Dłużewski J., *Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Czasy Zygmunta*, Warszawa 1966.

Szesnastowieczne epitalamia łacińskie w Polsce, przekład i komentarz M. Brożek, oprac. i wstęp J. Niedźwiedź, Kraków 1999.

Zabłocki S., *Polsko-łacińskie epicedium renesansowe na tle europejskim*, Wrocław 1968.

Zuzanna, tragedia z 13. rozdziału Księgi Daniela, wyd. i oprac. D. Chemperek, R. Sawa, Lublin 2017.

VII. Poetyki humanistyczne: najważniejsze założenia teoretyczne

1. *Imitatio* i *aemulatio*. Spór o Cyncerona

2. Najważniejsi twórcy poetyk (Robortello, Scaliger, Vida, Pontanus)

Literatura zalecana:

Fulińska A., *Naśladowanie i twórczość. Renesansowe teorie imitacji, emulacji i przekładu*, Wrocław 2000.

Poetyka okresu renesansu. Antologia, wybór, wstęp i oprac. E. Sarnowska-Temeriusz, Wrocław 1982.

Michałowska T., *Staropolska teoria genologiczna*, Wrocław 1974.

VIII. Literatura nowołacińska w epoce baroku

1. Maciej Kazimierz Sarbiewski, twórczość poetycka i traktaty z poetyki

2. Twórczość Alberta Inesa

Literatura zalecana:

Buszewicz E., *Sarmacki Horacy i jego liryka. Imitacja – Gatunek – Styl. Rzecz o poezji Macieja Kazimierza Sarbiewskiego*, Kraków 2006.

Łukaszewicz-Chantry M., *Gdy jezuici odpoczywają, czyli jeszcze o trzeciej epodzie Macieja Kazimierza Sarbiewskiego*, w: *Iesuitae in Polonia. Poloni Iesuitae. Piśmiennictwo łacińskie czasów nowożytnych*, red. J. Nowaszczuk, Szczecin 2017, s. 7-20.

Łukaszewicz-Chantry M., *Trzy nieba: przestrzeń sakralna w liryce Macieja Kazimierza Sarbiewskiego*, Wrocław 2002.

Łukaszewicz-Chantry M., *Epigramaty Macieja Kazimierza Sarbiewskiego w świetle jego teorii poetyckiej*, „Pamiętnik Literacki” 91, z. 4. (2000), s. 7-14.

Stawecka K., *Maciej Kazimierz Sarbiewski, prozaik i poeta*, Lublin 1988.

Urbański P., *Theologia fabulosa: commentationes Sarbievianae*, Szczecin 2000.

Borysowska A., *Jezuicki vates Marianus. Konterfekt osobowy i literacki Albert Inesa (1619-1658)*, Warszawa 2011.